

Üniversite : İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitü : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Türk Dili ve Edebiyatı Doktora
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ
Tez Türü ve Tarihi : Doktora – Ocak 2022

ÖZET

2,5-5 YAŞ ARASI ÇOCUKLARDA TÜRKÇE EDİNİMLERİN BİÇİMSÖZDİZİMSEL ÇÖZÜMLEMELERİ

Emine Serap GÜVENEK

Bu tezde 2,5-5 yaş arası çocukların Türkçe edinimlerinin biçimsözdizimsel incelemesi yapılmaya çalışılmıştır. Örneklemde Edirne ili içerisindeki altı kreş ve gündüz bakımevi ve yakın çevredeki çocuklardan seçilen 151 çocuktan derlenen veriler kullanılmıştır. Tez metni Giriş ve üç ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde tezin konusu, amacı, araştırma soruları ile tezin evreni ve örnekleme açıklanmış, veri toplama yöntemi ve tezin değişkenlerine değinilmiştir.

Birinci ana bölümde çocuğun gelişim ilkeleri ve dönemleri, çocukta dilin oluşum aşamaları ve sözcük öğrenme yöntemleri yer almaktadır.

İkinci ana bölümde dil-düşünce gerçekliği, somut ve soyut algı açıklandıktan sonra çocuklardaki birtakım gramatikal özelliklere ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Son bölüm olan üçüncü kısımda ise Türkçenin öbek yapısı, cümlenin derin ve yüzey yapısı, cümle çözümleme yöntemleri açıklanmış ve sonrasında örneklem metninden seçilen örnekler ışığında çocuklardan elde edilen cümleler biçimsözdizimsel bir yöntemle analiz edilmiştir.

Değerlendirme kısmında ise, 2,5-5 yaş arasında ana dilleri Türkçe olan çocuklarda dilin ulamsal gerçekliği ve tüm aşamaları parçadan bütüne dil bilimsel metotlarla; çocuklardaki dilsel kullanımlar yaş aralığına göre tasnif edilmiş ve yaşsal farklılıklar üzerinden karşılaştırmalı olarak elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Örneklem metnindeki niceliksel veriler maddeler şeklinde verilmiş, tespitler istatistiklerle desteklenmiştir.

Sonuç bölümünde kelimelerin oluşumu, morfolojik yapıların ilerleme aşaması ve sıklığı, son olarak da kullanılan sentaks yapıları biçimsözdizimsel bir çözümleme ile ortaya konularak varılan sonuçlar, 21 madde altında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil edinimi, çocuk dili, morfoloji, sentaks, biçimsözdizimsel çözümleme.

University : **Istanbul Kültür University**
Institute : **Institute of Graduate Education**
Department : **Turkish Language and Literature**
Program : **Turkish Language and Literature PhD**
Supervisor : **Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ**
Degree Awarded and Date : **PhD – January 2022**

ABSTRACT

MORPHOSYNTACTIC ANALYSIS OF TURKISH ACQUISITIONS IN CHILDREN AGED 2,5-5

Emine Serap GÜVENEK

In this thesis, morpho-syntactic analysis of the Turkish acquisition of children aged 2,5-5 has been tried to be made.

The data collected from 151 children selected from six nursery in Edirne province and children in the immediate vicinity were used in the sample.

Thesis text consist of Introduction and three main parts.

In the introduction part, the subject, purpose, research questions of the thesis, the universe and the sample of the thesis are explained, the data collection method and the variables of the thesis were mentioned.

In the first main part, the development principles and periods of the child, the formation stages of the language in the child and the methods of learning vocabulary are included.

In the second main part, after explaining the reality of language-thought, concrete and abstract perception some grammatical features of children are given in detail.

In the third part which is the last part, the phrase structure of Turkish, the deep and surface structure of the sentence analysis methods are explained and than the sentences obtained from the children in the samples selected from the corpus text were analyzed with a morpho-syntactic method.

In the evaluation part, children between the ages of 2,5 and 5 whose native language is Turkish were examined by linguistic methods from part to whole linguistic uses in children were classified according to age range and were examined comparatively over age differences. The quantitative data in the corpus text were evaluated as items and the findings were supported by statistics.

In the conclusion part, the formation of words, the progression stage and frequency of morphological structures and finally the syntax structures used were revealed with a morpho-syntactic analysis and the results were evaluated in 21 items.

Keywords: Language acquisition, child language, morphology, syntax, morphosyntactic analysis.